

***Duurzaam geproduceerd
hout op de Nederlandse
markt in 2005***

*Jan Oldenburger
Nico Leek*

Wageningen, december 2006

***Duurzaam geproduceerd
hout op de Nederlandse
markt in 2005***

*Jan Oldenburger
Nico Leek*

Wageningen, december 2006

Inhoudsopgave

VOORWOORD

SAMENVATTING

1 INLEIDING	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Doelstelling	7
1.3 Leeswijzer	7
2 METHODE	9
2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout	9
2.2 Geïmporteerd hout met certificaat en hout afkomstig uit gecertificeerd bos	9
2.3 Benaderde bedrijven	10
2.4 Respons	13
2.5 Berekening van volumes	14
2.6 Bedrijfsbezoeken	14
3 RESULTATEN HOUT	15
3.1 Totaal volume duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2005	16
3.2 Nederlands rondhout	19
3.3 Gezaagd naaldhout	20
3.4 Gezaagd loofhout (tropisch en gematigd)	22
3.5 Plaatmateriaal	24
3.6 Resultaten bedrijfsbezoeken	26
4 RESULTATEN PULP EN PAPIER	28
4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips	28
4.2 Beschikbare hoeveelheid FSC-papier op de Nederlandse markt	29
5 PROGNOSE GECERTIFICEERD HOUTGEBRUIK IN 2008	30
6 CONCLUSIE	32
LITERATUUR	35
BIJLAGEN	37
Bijlage 1. Conversiefactoren	
Bijlage 2. Nederlands houtverbruik in 2005	
Bijlage 3. Analyse verschillen FSC-uitkomsten tussen Probos en AIDEnvironnement	
Bijlage 4. Gecertificeerd bosareaal per land	

VOORWOORD

De monitoring naar duurzaam geproduceerde houtproducten is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VROM. Voor het ministerie is het van belang om, voorafgaand aan het in werking treden van de Beoordelingsrichtlijn “Duurzaam geproduceerd hout”, te weten hoeveel gecertificeerd duurzaam geproduceerd hout er in 2005 op de Nederlandse markt beschikbaar is. Daarnaast wil het ministerie van VROM weten of er hout uit gecertificeerde duurzaam beheerde bossen op de Nederlandse markt komt zonder certificaat.

Het Probos onderzoek is vanuit het ministerie begeleid door Janneke de Jong en Wander Catshoek. Vanuit het bedrijfsleven is Paul van den Heuvel van de VVNH bij de uitvoering betrokken geweest. Voor de realisatie van de enquêtes is dankbaar gebruik gemaakt van de ondersteuning vanuit de diverse organisaties in de hout- en papiersector (o.a. AVIH, EPV, VIGH en Koninklijk VNP).

In de opstartfase van de monitoring heeft overleg plaatsgevonden met het onderzoekbureau AIDEnvironment, dat in de eerste helft van 2006 in samenwerking met FSC Nederland de beschikbaarheid van FSC-hout op de Nederlandse markt in 2005 in kaart heeft gebracht. Uit het onderzoek van AIDEnvironment zijn gegevens overgenomen om te voorkomen dat bedrijven tweemaal benaderd zouden worden. In het verlengde hiervan is in overleg met FSC Nederland een selectie gemaakt van de (veelal kleinere) houtimporterende FSC-CoC bedrijven, die niet in het AIDEnvironment onderzoek waren opgenomen.

Probos bedankt alle bedrijven die aan het onderzoek hebben meegewerkt.

SAMENVATTING

Het Nederlands milieubeleid met betrekking tot hout is erop gericht duurzaam bosbeheer wereldwijd te bevorderen en het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt aanzienlijk te verhogen. Daartoe richt het beleid zich specifiek op het ontwikkelen van een onafhankelijke certificatiesystematiek voor duurzaam geproduceerd hout, het voorkomen van illegale houtkap en het duurzaam inkopen en aanbesteden van hout.

Om de Nederlandse overheid in staat te stellen haar beleid te toetsen is het belangrijk dat in beeld wordt gebracht hoeveel duurzaam geproduceerd hout er in 2005 op de Nederlandse markt beschikbaar is. In opdracht van het ministerie van VROM heeft Probos deze monitoring uitgevoerd.

De doelstelling van dit onderzoek is primair het vaststellen van de hoeveelheid gecertificeerd hout op de Nederlandse markt, dat in 2005 is geïmporteerd, dan wel uit het Nederlandse FSC-bos afkomstig is. Met onderscheid naar de verschillende certificaten. Voor de houtproducten is een onderscheid gemaakt in rondhoutproducten, gezaagd naaldhout, gezaagd tropisch hardhout en overig hardhout, plaatmaterialen, (half)producten, pulp en papier. Bovendien is gevraagd naar de hoeveelheid hout dat wordt geïmporteerd uit gecertificeerd duurzaam beheerd bos, maar niet is voorzien van een certificaat.

De hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout en papier op de Nederlandse markt in 2005 is in beeld gebracht door enquêtes te versturen naar alle houtimporterende houthandelaren, papierproducenten, papierimporteurs en naar de verwerkers van Nederlands rondhout. Hiervoor is samengewerkt met de verschillende brancheverenigingen en FSC Nederland.

Uit het onderzoek volgen hier de belangrijkste conclusies:

- *Gecertificeerd hout*
Het volume gecertificeerde houtproducten, dat in 2005 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 844.000 m³ rhe. Dat is 13,3% van de totale hoeveelheid hout en houtproducten (exclusief papier) die in ons land is verbruikt.
Het aandeel FSC is 9,3% en PEFC 3,9%.
- *Duurzaam geproduceerd hout*
De totale hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout, d.w.z. hout afkomstig uit gecertificeerd duurzaam beheerd bos, bedraagt 2,3 miljoen m³ rhe. Dat is 36,4% van het totale houtverbruik. Het betreft houtproducten die mét en zónder certificaat op de Nederlandse markt zijn gebracht.
Het aandeel FSC is 12,2%, PEFC 22,0%, de overige boscertificaten MTCC, CSA en SFI 0,6% en voor een restgroep, waarbij geen onderscheid gemaakt kan worden tussen FSC en PEFC, 1,6%.
- *Aandeel FSC en PEFC zonder certificaat*
Voor FSC is het aandeel hout zonder certificaat 2,9% van het totale houtverbruik. Dit hout komt voornamelijk uit het Nederlandse FSC-bos en kan als FSC-hout worden aangemerkt.
Bij PEFC bedraagt het aandeel zonder certificaat 18,1%. Uit het onderzoek blijkt dat importeurs van PEFC-hout niet altijd kunnen aantonen dat dit hout afkomstig is uit

PEFC-bos. Dit percentage moet dan ook worden gezien als een indicatie van de hoeveelheid PEFC-hout zonder certificaat op de Nederlandse markt.

- *Duurzaam geproduceerde pulp*
44% van de pulp die door de Nederlandse papierfabrieken wordt ingezet, heeft een certificaat en 6% van de pulp is afkomstig uit gecertificeerd bos, maar heeft geen certificaat.
- *Gecertificeerd papier*
Het volume FSC gecertificeerd grafisch papier, dat in 2005 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 5.300 ton. Dat is 0,5% van het totale Nederlandse grafisch papierverbruik. Daarnaast is er een zeer klein volume FSC-verpakkingspapier beschikbaar gekomen.
- *FSC-hout uit het Nederlandse bos*
Van de 370.000 m³ hout geogst in het Nederlandse FSC-bos is 188.500 m³ door binnenlandse houtbedrijven verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 11.200 m³ rde gezaagd hout en 7.300 m³ paalhout met FSC certificaat op de Nederlandse markt gekomen.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Nederlands milieubeleid met betrekking tot hout is erop gericht duurzaam bosbeheer wereldwijd te bevorderen en het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt aanzienlijk te verhogen. Daartoe richt het beleid zich specifiek op het ontwikkelen van een onafhankelijke certificatiesystematiek voor duurzaam geproduceerd hout, het voorkomen van illegale houtkap en het duurzaam inkopen en aanbesteden van hout.

In 2001 besloot het Kabinet een onafhankelijke certificatiesystematiek voor duurzaam geproduceerd hout te ontwikkelen. Inmiddels is, in overleg met alle betrokken partijen, een beoordelingsrichtlijn voor duurzaam bosbeheer en de handelsketen (de BRL) opgesteld. Op basis van de BRL zullen bestaande, andere houtcertificatiesystemen op landenniveau als gelijkwaardig aan de Nederlandse eisen geaccepteerd kunnen worden. Indien zo'n ander certificatiesysteem als gelijkwaardig geaccepteerd is, betekent dit dat alle certificaten, die onder dat systeem zijn afgegeven, door het Nederlandse systeem erkend worden. Daarmee bepaalt de BRL welk hout duurzaam geproduceerd is.

In 2004 heeft het Kabinet besloten dat alle Rijksinstanties zo veel mogelijk aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout dienen in te kopen en aan te besteden. Op termijn moet al dit hout duurzaam geproduceerd zijn. Daarnaast moeten zij zich er minimaal van verzekeren dat al het hout van aantoonbaar legale afkomst is. De BRL zal de basis vormen voor inkopen en aanbesteden van duurzaam geproduceerd hout door de overheid.

Voorafgaand aan het in werking treden van de beoordelingsrichtlijn duurzaam geproduceerd hout is het voor het Ministerie van VROM belangrijk in beeld te hebben hoeveel gecertificeerd duurzaam geproduceerd hout er in 2005 op de Nederlandse markt beschikbaar is. Daarnaast is het voor VROM van belang te weten of er hout uit duurzame bossen op de Nederlandse markt komt zonder certificaat.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is primair het vaststellen van de hoeveelheid gecertificeerd hout op de Nederlandse markt, dat in 2005 is geïmporteerd dan wel uit het Nederlandse FSC-bos afkomstig is. Daarbij is een onderscheid gemaakt naar certificaat en naar de productgroepen rondhout, gezaagd naaldhout, tropisch hardhout en overig hardhout, plaatmaterialen, (half)producten, pulp en papier. Bovendien is gevraagd naar de hoeveelheid hout dat wordt geïmporteerd uit gecertificeerd bos, maar niet is voorzien van een certificaat.

Tevens wordt inzicht gegeven in de landen van herkomst en de te verwachten groei in het aanbod van gecertificeerd hout in 2008.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de gevolgde methodiek beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten gepresenteerd voor de hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten voor pulp en papier. Vervolgens geeft hoofdstuk 5 een prognose voor 2008. In hoofdstuk 6 tenslotte worden de conclusies geformuleerd.

2 METHODE

In dit onderzoek is vanuit praktisch oogpunt gekozen voor de bronbenadering, d.w.z. de instroom van houtproducten op de markt aan het begin van de houtketen. Dit houdt in dat op de eerste plaats het volume duurzaam geproduceerd hout en houtproducten (inclusief pulp en papier) in beeld is gebracht dat door Nederlandse bedrijven in 2005 is geïmporteerd en/of geëxporteerd. Daarnaast is ook het volume rondhout, dat wordt geoogst uit het Nederlandse FSC gecertificeerde bos, bepaald en is vastgesteld hoeveel van dit hout door Nederlandse rondhoutverwerkers tot producten is verwerkt en met certificaat op de Nederlandse markt is gebracht.

2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout

Onder duurzaam geproduceerd hout worden in dit onderzoek hout en houtproducten (inclusief pulp en papier) verstaan die afkomstig zijn uit bos dat is gecertificeerd op basis van één van de volgende vijf boscertificeringssystemen: FSC, PEFC, CSA, SFI en MTCC. Binnen het volume duurzaam geproduceerd hout is onderscheid gemaakt tussen hout dat met een certificaat op de markt komt en hout zonder certificaat waarvan met zekerheid kan worden aangetoond dat het uit bos komt dat volgens één van de vijf hierboven genoemde boscertificeringssystemen is gecertificeerd. Wanneer in dit onderzoek wordt gesproken over gecertificeerd bos dan wordt daarmee bos bedoeld dat volgens één van de vijf hierboven genoemde boscertificeringssystemen is gecertificeerd.

De BRL zal uiteindelijk duidelijkheid verschaffen welke certificatiesystemen op landenniveau in Nederland als duurzaam gelden. Dit zou het percentage gecertificeerd duurzaam geproduceerd hout op termijn kunnen veranderen. Enkele nu als duurzaam bestempelde certificaten worden na de toets van de Commissie Gelijkwaardigheid-toetsing mogelijk niet meer als duurzaam bestempeld.

2.2 Geïmporteerd hout met certificaat en hout afkomstig uit gecertificeerd bos

Er is in deze monitoring onderscheid gemaakt tussen hout dat met een certificaat wordt geïmporteerd en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat Nederland is binnengekomen. In beide gevallen wordt in dit onderzoek gesproken van duurzaam geproduceerd hout. Het verschil is dat het hout met certificaat de potentie heeft de eindgebruiker of consument ook daadwerkelijk als gecertificeerd hout te bereiken en dat er onafhankelijke controle plaatsvindt. Het in kaart brengen van het volume hout zonder certificaat afkomstig uit gecertificeerd bos geeft minder zekerheid over de betrouwbaarheid van de door de bedrijven aangeleverde cijfers. Er is de bedrijven weliswaar gevraagd alleen dan het volume in te vullen als zij met zekerheid kunnen aangeven dat het geïmporteerde hout afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar de uitgevoerde bedrijfscontroles laten zien dat de bedrijven veelal een inschatting maken op basis van hun kennis over de boscertificering in het land van herkomst of het al dan niet CoC gecertificeerd zijn van de leverancier. Voor een globale controle zijn de opgegeven volumes uit de verschillende landen vergeleken met de oppervlakte gecertificeerd bos per herkomstland. Een overzicht van de oppervlakten gecertificeerd bos per land is opgenomen in de tabellen in bijlage 4.

2.3 Benaderde bedrijven

Voor het verkrijgen van een zo compleet mogelijk beeld van het volume duurzaam geproduceerd hout zijn zoveel mogelijk bedrijven benaderd in de volgende productgroepen: 1. rondhout, 2. gezaagd hout, houtproducten en plaatmaterialen en 3. pulp en papier. In deze paragraaf wordt per productgroep beschreven welke bedrijven zijn benaderd.

Rondhout

Voor dit onderzoek is de hoeveelheid hout die in 2005 is geoogst door de FSC gecertificeerde boscijdelaren in beeld gebracht. Tevens is nagegaan welk volume rondhout uit het Nederlandse FSC-bos door de FSC en/of PEFC Chain-of-Custody (CoC) gecertificeerde rondhouthandelaren is verhandeld en vervolgens door de FSC CoC gecertificeerde rondhoutverwerkers is verwerkt.

Het Nederlandse FSC-bos is in handen van een vijftal boscijdelaren (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten Gelderland, Kroondomein het Loo, EAR for Nature¹ en Stichting Face) en een groep van kleinere boscijdelaren onder het groeps-certificaat van de Unie van Bosgroepen. Het volume dat geoogst wordt door Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Kroondomein het Loo is in beeld gebracht door gebruik te maken van de data van het onderzoek dat in opdracht van FSC Nederland door AIDEnvironment in 2006 is uitgevoerd (Haase en de Vries, 2006). Het oogstvolume van EAR for Nature en het groeps-certificaat van de Unie van Bosgroepen is telefonisch bij deze twee boscijdelaren nagevraagd. Stichting Face heeft alleen jong bos in bezit en oogst op dit moment nog geen hout.

Voor het monitoren van het verhandelde en verwerkte volume Nederlands FSC rondhout zijn de FSC CoC gecertificeerde bedrijven benaderd die aangesloten zijn bij de Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH). Deze bedrijven is gevraagd naar:

- Het volume rondhout dat door het bedrijf in totaal aan Nederlandse rondhoutverwerkers is geleverd.
- Hoeveel rondhout uit het Nederlandse FSC-bos er door deze bedrijven aan Nederlandse rondhoutverwerkers is geleverd en hoeveel % daarvan een certificaat had.
- Hoeveel rondhout uit het Nederlandse FSC-bos er in 2005 is geëxporteerd en hoeveel % daarvan een certificaat had.
- Hoeveel rondhout met een certificaat er in 2005 is geïmporteerd.
- Hoeveel rondhout er in 2005 uit gecertificeerd bos is geïmporteerd.
- Binnen welk segment van de Nederlandse rondhoutverwerking het hout met een certificaat is afgezet.
- Hoeveel hout er in 2008 met een certificaat aan Nederlandse rondhoutverwerkers zal worden geleverd.
- Hierbij is onderscheid gemaakt tussen naaldhout en loofhout.

Gezaagd hout, producten en plaatmateriaal

Het volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout, houtproducten en plaatmaterialen is in de eerste plaats geïnventariseerd bij de leden van de verschillende brancheorganisaties, die dit hout importeren. Er is contact opgenomen met deze organisaties en in overleg met hen zijn enquêtes verstuurd naar alle leden of alleen naar de leden die volgens de branchevereniging hout importeren.

¹ EAR for Nature is het samenwerkingsverband tussen de gemeentes Ede, Arnhem en Renkum. Binnen dit verband wordt samengewerkt op het gebied van natuur, bos en recreatiebeheer.

Buiten deze brancheorganisaties zijn er importerende bedrijven actief die moeilijk te adresseren zijn. Eerste ingang is geweest om de CoC FSC en PEFC bedrijven te benaderen. Vervolgens is via het Houtadresboek een resterende groep van 100 bedrijven geïdentificeerd die mogelijk hout importeren.

In de enquêtes die binnen deze productgroep zijn verstuurd is gevraagd naar:

- De totale hoeveelheid hout die in 2005 door het bedrijf is geïmporteerd.
- Hoeveel hout er met een certificaat is geïmporteerd.
- Binnen welk marktsegment het gecertificeerde hout is afgezet.
- Hoeveel hout met een certificaat is in 2005 geëxporteerd.
- Wat de verwachting is van de import van hout met een certificaat in 2008.
- De hoeveelheid hout die afkomstig is uit duurzaam beheerd bos, maar die zonder certificaat is geïmporteerd.
- Afhankelijk van de branche is er onderscheid gemaakt tussen gezaagd naaldhout, gezaagd loofhout, plaatmateriaal en producten.

Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH)

Allereerst is de Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH) benaderd. Bij deze branchevereniging zijn ongeveer 150 groothandelsbedrijven in hout met 280 verkooppunten aangesloten. De VVNH heeft in haar beleidsplan 2006-2009 'De Wortels van Hout' zichzelf tot doel gesteld in 2009 zekerheid te hebben over de herkomst van 100% van het hout dat de VVNH-leden verhandelen en dat in 2009 75% van het hout, dat de leden importeren en verhandelen aantoonbaar duurzaam geproduceerd is.

Voor de VVNH is het dan ook belangrijk inzicht te hebben in de hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout die door haar leden wordt geïmporteerd. Zij heeft al eerder een eigen monitoringsysteem opgezet waarvan een enquête deel uitmaakt. De VVNH enquête is door de VVNH zelf naar haar leden gestuurd. De resultaten van deze enquête zijn gebruikt binnen dit onderzoek. Een nadeel hiervan was dat er in de VVNH enquête alleen gevraagd is naar de certificering van het bos waaruit het hout afkomstig is en niet naar de hoeveelheid geïmporteerd gecertificeerd hout. Bovendien is niet gevraagd naar het volume hout dat is geëxporteerd en zijn geen prognoses in kaart gebracht.

Nederlandse Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV)

Bij de Nederlandse Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV) zijn 53 bedrijven aangesloten, die fabrikant zijn van nieuwe pallets en emballage-materiaal. Gezamenlijk verwerken deze bedrijven ongeveer 80% van het hout dat binnen deze branche wordt verwerkt. Door de EPV is een selectie gemaakt van de bedrijven die zelf hout importeren en aan deze bedrijven heeft Probos vervolgens een enquête toegestuurd.

Vereniging van Importerende Groothandelaren in Hout

Bij de vereniging van Importerende Groothandelaren in Hout (VIGH) zijn vijf bedrijven aangesloten die grote volumes hout importeren. Een aantal van deze bedrijven zijn bij meerdere brancheverenigingen lid. In overleg met de branchevereniging heeft Probos een enquête naar de leden toegestuurd.

Chain-of-Custody bedrijven

Niet alle houtimporterende bedrijven zijn aangesloten bij een branchevereniging. Er is daarom gezocht naar een manier om toch alle belangrijke houtimporteurs van met name duurzaam geproduceerd hout in beeld te krijgen. Een voor de hand liggende keuze is die bedrijven te benaderen, die FSC of PEFC-CoC gecertificeerd zijn en niet

zijn aangesloten bij één van de bovengenoemde brancheverenigingen. Allereerst is gekeken naar de FSC-CoC gecertificeerde bedrijven. Hierbij is weer gebruik gemaakt van de resultaten van het in opdracht van FSC Nederland door AIDEnvironment in 2006 uitgevoerde onderzoek. In dit onderzoek zijn 36 FSC-CoC gecertificeerde bedrijven geënkquêteerd, waaronder tien VVNH leden. Twee van de 36 bedrijven hebben aangegeven geen hout te importeren. Het volume FSC hout uit het onderzoek van AIDEnvironment, met uitzondering van het volume dat is geïmporteerd door de 10 VVNH leden, is overgenomen in dit onderzoek. Het volume dat is geïmporteerd door de 10 VVNH leden is via de VVNH enquête in beeld gebracht.

Door AIDEnvironment zijn niet alle houtimporterende FSC-CoC leden geënkquêteerd. Voor dit onderzoek is in overleg met Aad van Noort van FSC Nederland vastgesteld welke overige FSC-CoC leden hout importeren. Deze bedrijven zijn door middel van een schriftelijke enquête benaderd.

Vervolgens is de lijst met PEFC-CoC bedrijven gecontroleerd, maar hierop waren geen hout importerende bedrijven meer aanwezig, die nog niet via een andere weg waren benaderd.

Houtadresboek

Er is gebruik gemaakt van het Houtadresboek om te bepalen welke bedrijven, die niet aangesloten zijn bij een branchevereniging en niet CoC zijn gecertificeerd, nog hout importeren. Dat leverde 98 bedrijven op die met behulp van een schriftelijke enquête zijn benaderd. De respons op deze enquête was erg laag en het aandeel bedrijven daarbinnen dat geen hout importeert hoog.

Voor het verkrijgen van een representatief beeld van deze groep bedrijven is vervolgens met behulp van deskundigen van de VVNH een selectie gemaakt van 28 bedrijven die substantiële volumes hout importeren. Deze bedrijven zijn vervolgens telefonisch benaderd

Pulpen en papier

Koninklijke Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrikanten (VNP)

De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Papier- en kartonfabrieken (VNP) is de branchevereniging van de papier- en kartonfabrieken in Nederland. Bij deze branchevereniging zijn alle Nederlandse papier- en kartonproducenten aangesloten. In overleg met de VNP zijn de houtpulp, rondhout of chips importerende bedrijven geselecteerd en is er via de VNP een enquête naar deze bedrijven verstuurd. De bedrijven is gevraagd naar:

- De totale hoeveelheid verwerkte houtpulp, rondhout of chips.
- Het aandeel van de houtpulp in de totale hoeveelheid verwerkte grondstof.
- De hoeveelheid verwerkte houtpulp, rondhout of chips met certificaat.
- De verwachte verwerking van houtpulp, rondhout of chips met certificaat in 2008.
- De hoeveelheid papier met een certificaat geproduceerd en op de Nederlandse markt gebracht.
- De hoeveelheid verwerkte houtpulp, rondhout of chips afkomstig uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat.

Birkner

Naast de productie van duurzaam geproduceerd papier is ook de geïmporteerde hoeveelheid duurzaam geproduceerd papier in beeld gebracht. Dit is gedaan door de Nederlandse papierimporteurs te benaderen. Deze papierimporteurs zijn na overleg met deskundigen uit de papiersector geselecteerd met behulp van de Birkner, HET adresboek voor de papierbranche. In de Birkner staan alle adressen van bedrijven over

de gehele wereld die iets met papier doen. De hierin opgenomen Nederlandse bedrijven waarbij staat aangegeven dat ze opereren als papierimporteur, zijn geselecteerd en door middel van een schriftelijke enquête benaderd.

De verwachting van de deskundigen was dat de respons laag zou blijven. De vragenlijst is toch verstuurd om bij de papierimporteurs aandacht op te wekken voor de vraag naar gecertificeerde producten. In deze groep is uiteindelijk de focus gelegd op de vijf FSC-CoC importbedrijven, omdat verwacht mag worden dat met name deze bedrijven duurzaam geproduceerd papier op de Nederlandse markt brengen. Deze bedrijven zijn extra gerappelleerd. De papier importeurs is gevraagd naar:

- De totale hoeveelheid papier die is geïmporteerd
- De hoeveelheid geïmporteerd papier met certificaat.
- De hoeveelheid papier met een certificaat die is geëxporteerd.
- De verwachte hoeveelheid geïmporteerd papier met certificaat in 2008
- De hoeveelheid geïmporteerd papier uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat.
- Hierbij is onderscheid gemaakt tussen grafisch papier, sanitair- en huishoudpapier en verpakkingspapier en -karton

2.4 Respons

In tabel 2.1 is een samenvatting weergegeven van de respons op de enquête waarbij dezelfde indeling is gebruikt in productgroepen en benaderde groepen bedrijven als in de voorgaande paragraaf. Bij een lage respons binnen een bepaalde groep is er allereerst een herinnering verstuurd met daarbij nogmaals de enquête. Mocht vervolgens blijken dat de respons nog steeds laag was dan is er met behulp van deskundigen een selectie gemaakt van de meest belangrijke bedrijven en zijn deze bedrijven telefonisch benaderd. In het geval van de FSC-CoC bedrijven zijn alle bedrijven telefonisch benaderd.

Tabel 2.1

Samenvatting van de respons op de enquête

Productgroep		Aantal verstuurd enquêtes	Respons		
			Totaal	Geen handel	Wel handel
Rondhout					
Boseigenaren		2	2	n.v.t.	n.v.t.
AVIH		35	26	5	21
Gezaagd hout, producten en plaatmateriaal			Totaal	Geen importeur	Importeur
VVNH		174*	95	38	58
EPV		7	6	0	6
VIGH		2**	2	0	2
CoC bedrijven		56	38	21	17
Houtadresboek	Totaal excl. selectie	90	14	9	5
	Selectie grote importeurs	24	15	3	12
Pulp en papier			Totaal	Geen importeur	Importeur
VNP		13	13	2	11
Birkner	Totaal excl. selectie CoC	98	21	6	15
	Selectie CoC	5	5	0	5

* Waarvan ca. 60 importeurs. ** 3 leden van de VIGH zijn in andere groepen meegenomen.

2.5 Berekening van de volumes

De totaal volumes zijn omgerekend naar m^3 rondhoutequivalenten (rhe) zonder schors. Dit is nodig om de verschillende productgroepen bij elkaar op te kunnen tellen en illustreert tegelijkertijd hoeveel hout uit het bos is gehaald. Een m^3 rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een product te maken. De gehanteerde conversiefactoren voor het omrekenen van de gegevens naar rondhoutequivalenten zijn opgenomen in tabel 1.1 in bijlage 1. De conversiefactor voor gezaagd naaldhout is bijvoorbeeld 1,35. Dit betekent dat er voor het verkrijgen van 1 m^3 gezaagd naaldhout 1,35 m^3 rondhout zonder schors nodig is.

De volumes per productgroep zijn weergegeven in gezaagde of platen m^3 en niet in rondhoutequivalent. De houthandel en houtverwerkende bedrijven rekenen niet in rondhoutequivalenten, maar in gezaagde of platen m^3 . Door de gegevens in gezaagde of platen m^3 weer te geven kunnen deze bedrijven veel beter zien hoe hun prestatie zich verhoudt ten opzichte van de verhoudingen binnen de totale productgroep.

2.6 Bedrijfsbezoeken

In overleg met de opdrachtgever zijn na ontvangst van de vragenlijsten een aantal bedrijven bezocht. In totaal zijn er 13 bedrijfsbezoeken afgelegd die at random uit de negen verschillende groepen zijn geselecteerd.

Het doel van deze bedrijfsbezoeken is tweeledig. Op de eerste plaats zijn de bezoeken bedoeld als controlemiddel voor de opgegeven gegevens. Dat geldt met name voor de leden van de VVNH. Zijn bijvoorbeeld de volumes die zijn opgegeven voor met certificaat geïmporteerd ook daadwerkelijk met certificaat het land binnen gekomen? En kunnen de bedrijven aantonen dat het hout afkomstig is uit gecertificeerd bos? Zo niet, waarop is dan hun inschatting gebaseerd?

De bezoeken zijn daarnaast bedoeld om een beter inzicht te krijgen in de manier waarop er op dit moment door bedrijven omgegaan wordt met het duurzaam geproduceerd houtvraagstuk en de administratie daarvan. Tijdens de bezoeken is ook gekeken hoeveel moeite het de bedrijven kost om de gevraagde gegevens aan te leveren.

3 RESULTATEN HOUT

In dit hoofdstuk worden eerst de resultaten gepresenteerd voor hout en houtproducten in zijn totaal. Deze cijfers worden gegeven in m³ rondhoutequivalenten (m³ rhe). Vervolgens worden de productgroepen rondhout, gezaagd naaldhout, gezaagd loofhout (tropisch en gematigd) en de plaatmaterialen besproken. De cijfers voor de productgroepen zijn vermeld in productkubikemeters d.w.z m³ rondhout, m³ gezaagd hout en m³ plaatmateriaal.

Het rondhout is in de monitoring opgenomen om te laten zien hoe Nederlands rondhout als verwerkt product in de markt wordt gezet, hetzij in ons land, hetzij in het buitenland. Bij de verwerking van gecertificeerd rondhout gaat het om gezaagd hout dat als bouw-, tuin- en verpakkingshout op de binnenlandse markt komt en om pulp dat door Nederlandse papierfabrieken wordt verwerkt. Rondhout hoort feitelijk niet opgenomen te worden in de overzichten van duurzaam geproduceerd hout of gecertificeerde houtproducten, die op de Nederlandse markt worden gebracht, omdat het leidt tot dubbeltellingen. Uitzondering moet worden gemaakt voor producten die als rondhoutproduct in de markt worden gezet, denk aan rasterpaaltjes en heipalen. Deze producten zijn in de cijfers opgenomen.

In de monitoring naar duurzaam geproduceerd hout is er naar gestreefd alle bedrijven te benaderen die hout en houtproducten importeren. Dat is grotendeels gelukt, maar niet alle bedrijven hebben gereageerd. Uit de belrondes is duidelijk geworden dat de groep niet-respondenten grotendeels bestaat uit bedrijven die niet importeren of zich niet of nauwelijks met duurzaam geproduceerd hout bezig houden. Met de gevolgde aanpak is het overgrote deel van de markt in kaart gebracht.

Bij de presentatie van de resultaten dienen vooraf de volgende opmerkingen te worden gemaakt:

- De VVNH enquête.
Doordat in de VVNH-enquête niet is gevraagd naar de importen van gecertificeerd hout en de VVNH-leden het grootste deel van de Nederlandse houtimport voor hun rekening nemen, is ervan uitgegaan dat importen uit FSC-bos van VVNH bedrijven met het FSC-CoC certificaat als FSC gecertificeerd hout kan worden aangemerkt. Een zelfde redenering is gevolgd voor de kleine groep PEFC-CoC importeurs, die zijn nagebeld over de importhoeveelheid gecertificeerd PEFC-hout.
- Export niet in de cijfers verdisconteerd.
In de Probos enquêtes is gevraagd naar de hoeveelheid gecertificeerd product dat is geëxporteerd. De respons hierop was dermate beperkt dat is besloten geen exportcijfers op te nemen. Deze vraag naar de hoeveelheid geëxporteerd product was overigens ook niet in de VVNH vragenlijst opgenomen.
- De uitgevoerde bedrijfsbezoeken.
In paragraaf 3.6 wordt verder ingegaan op de bezoeken aan een aantal bedrijven. Hier dient alvast vermeld te worden dat aanpassingen in de verstrekte gegevens van deze bedrijven door Probos zijn verwerkt.

3.1 Totaal volume gecertificeerd en duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2005

Met zekerheid kan worden vastgesteld dat in totaal in Nederland in 2005 een volume van 844.000 m³ rhe hout met een certificaat op de Nederlandse markt is gebracht. Dat is 13,3 % van het totale Nederlandse verbruik aan houtproducten (exclusief papier).

Het totale volume duurzaam geproduceerd hout (dus hout mét en zónder certificaat uit gecertificeerd bos) bedroeg 2.299.000 m³ rhe, dat is 36,4 % van het totale verbruik. Ruim de helft hiervan betreft PEFC-hout zonder certificaat. Tijdens de bedrijfsbezoeken is gebleken dat de importeurs niet altijd kunnen aantonen dat het PEFC-hout afkomstig is uit een PEFC bos. Het percentage van 36 % moet dan ook gezien worden als een indicatie voor de hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout dat op de markt wordt gebracht. Gezien de grote importvolumes van gezaagd naaldhout uit PEFC landen als Finland en Duitsland is dit percentage wel aannemelijk.

In tabel 3.1 staan de volumes duurzaam geproduceerd hout per certificaat vermeld waarbij onderscheid is gemaakt tussen hout dat met een certificaat op de markt is gekomen en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar dat zonder certificaat is geïmporteerd.

Tabel 3.1

Het totaal volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmaterialen dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen. Onderscheid is gemaakt tussen hout met certificaat en hout zonder certificaat, maar afkomstig uit gecertificeerd bos (in m³ rhe).

		FSC	PEFC	MTCC	CSA	SFI	Rest*	Totaal	In %
Totaal	Totale markt***							6.327.178	
	Met certificaat	588.810**	247.609	1.058	0	0	6.317	843.727	13,3%
	Uit gecertificeerd bos	183.836	1.142.700	16.914	11.348	5.975	94.662	1.455.435	23,0%
Paalhout	Totale markt							95.277	
	Met certificaat	7.356	450	0	0	0	0	7.739	8,1%
	Uit gecertificeerd bos	7.948	0	0	0	0	0	7.948	8,3%
Gezaagd naaldhout	Totale markt							3.104.736	
	Met certificaat	293.075	174.606	0	0	0	3.414	471.095	15,2%
	Uit gecertificeerd bos	162.784	903.831	0	8.505	0	91.800	1.166.920	37,6%
Gezaagd tropisch hardhout	Totale markt							729.527	
	Met certificaat	61.140	0	1.058	0	0	2.318	64.515	8,8%
	Uit gecertificeerd bos	3.499	0	16.914	0	0	0	20.413	2,8%
Gezaagd gematigd loofhout	Totale markt							292.247	
	Met certificaat	3.695	0	0	0	0	585	4.280	1,7%
	Uit gecertificeerd bos	8.216	9.907	0	2.843	1.995	2.862	25.823	10,2%
Plaatmateriaal	Totale markt							1.905.653	
	Met certificaat	179.512	72.553	0	0	0	0	252.065	13,2%
	Uit gecertificeerd bos	1.389	228.963	0	0	3.980	0	234.331	12,3%

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

** Inclusief een restgroep (ca. 43.000 m³ rhe) uit het onderzoek van AIDEnvironment die niet was uit te splitsen naar gezaagd naaldhout, tropisch hardhout, gematigd loofhout of plaatmateriaal.

*** De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten. Hierin is ook een volume van 239.000 m³ rhe houtproducten opgenomen dat niet verder is uitgesplitst in paalhout, gezaagd hout en plaatmateriaal. Vandaar dat het totale verbruikte volume groter is dan de som van het verbruik van het paalhout, gezaagd hout en plaatmateriaal.

Het volume dat in tabel 3.1 staat vermeld achter “totale markt” is het volume hout dat volgens de statistieken van Probos per productgroep in 2005 in Nederland is verbruikt. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik (zie tabel 2.1 in bijlage 2). De resultaten in tabel 3.1 zijn aangevuld met de Probos cijfers voor het verbruik aan paalhoutproducten.

In tabel 3.2 zijn de gegevens van bovenstaande tabel omgerekend naar percentages. In 2005 bestond 13,3% van het in Nederland verbruikte volume hout uit hout met een certificaat. Daarnaast had 23% van het verbruikte volume geen certificaat, maar was wel afkomstig uit gecertificeerd bos. In totaal was dus 36,4% van de in 2005 in Nederland totaal verbruikte hoeveelheid hout duurzaam geproduceerd.

Tabel 3.2

Het procentueel aandeel per boscertificaat in het totale volume hout dat in 2005 in Nederland is verbruikt. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen hout dat met een certificaat is geïmporteerd en hout zonder certificaat dat afkomstig is uit gecertificeerd bos

	Aandeel in totale markt		
	Met certificaat	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	9,3%	2,9%	12,2%
PEFC	3,9%	18,1%	22,0%
MTCC	0,0%	0,3%	0,3%
CSA	0,0%	0,2%	0,2%
SFI	0,0%	0,1%	0,1%
Rest*	0,1%	1,5%	1,6%
Totaal	13,3%	23,1%	36,4%

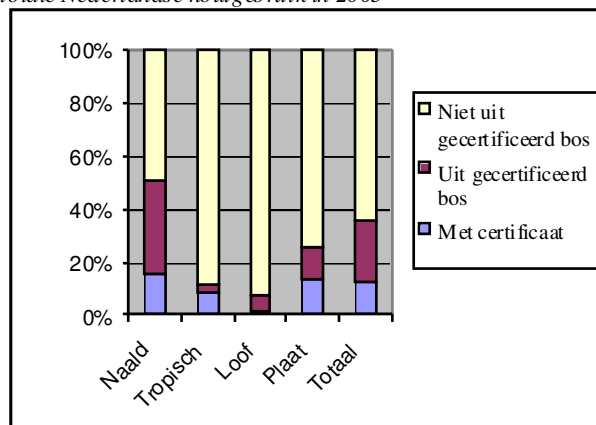
* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

De uitkomsten voor FSC-hout komen goed overeen met de resultaten van de eerder uitgevoerde studie door AIDEnvironment. Kwam AIDEnvironment uit op 12,6%, deze studie resulteert in 12,2% van het totale houtverbruik. In bijlage 3 is een uitwerking gegeven van een analyse tussen beide studies.

Figuur 3.1 illustreert de grote verschillen tussen de productgroepen. Binnen het naaldhout heeft 53% van het hout een duurzame herkomst, terwijl zowel voor gezaagd tropisch hardhout als voor gezaagd gematigd loofhout nog geen 12% een duurzame herkomst heeft.

Figuur 3.1

Het aandeel met certificaat en het aandeel afkomstig uit gecertificeerd bos per productgroep binnen het totale Nederlandse houtgebruik in 2005

Het FSC-certificaat is het belangrijkste certificaat in 2005 op de Nederlandse markt. Meer dan tweederde (70%) van de gecertificeerde houtproducten heeft een FSC certificaat (zie tabel 3.3 en figuur 3.2a). Het PEFC-certificaat heeft een aandeel van 29%.

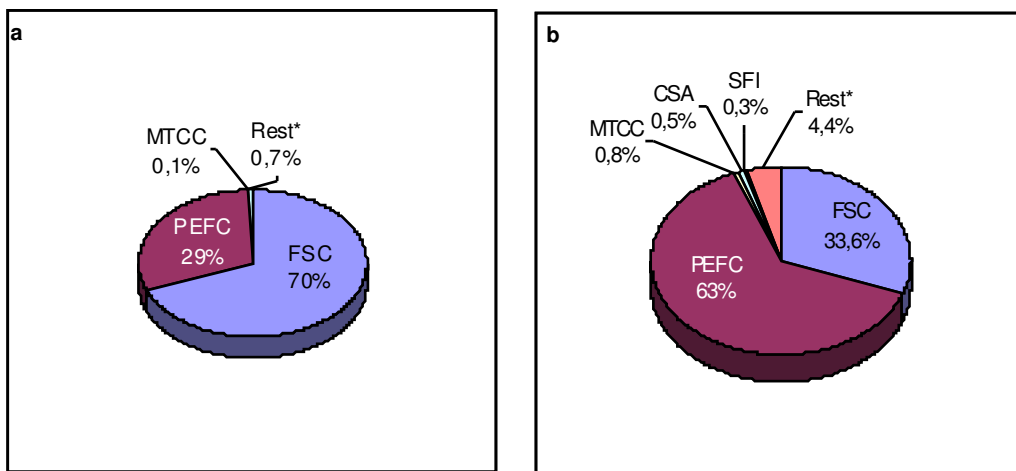
Voor het totale volume duurzaam geproduceerd hout ligt deze verhouding precies andersom: 60% van het volume wordt ingenomen door hout afkomstig uit PEFC-bos. Het FSC-hout heeft een aandeel van 34% (zie figuur 3.2 b). Samen zijn beide certificaten dus goed voor 94% van het totale volume duurzaam geproduceerd hout.

Tabel 3.3
Het aandeel van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het duurzaam geproduceerde hout (in m³ rhe)

	Met certificaat	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	588.810	183.836	772.646
PEFC	247.542	1.142.700	1.390.242
MTCC	1.058	16.914	17.972
CSA	0	11.348	11.348
SFI	0	5.975	5.975
Rest*	6.317	94.662	100.979
Totaal	843.727	1.455.435	2.299.162

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Figuur 3.2 a en b
Het aandeel van de verschillende certificaten op de Nederlandse markt voor respectievelijk duurzaam geproduceerd hout met een certificaat (a) en het totale volume duurzaam geproduceerd hout (b).

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

3.2 Nederlands rondhout

Het Nederlandse FSC-bos is in handen van een vijftal beseigenaren (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten Gelderland, Kroondomein het Loo, EAR for Nature² en Stichting Face) en een groep van kleinere beseigenaren onder het groepscertificaat van de Unie van Bosgroepen. In totaal beheren deze beseigenaren een oppervlakte bos van 136.000 ha. Dat is 37% van de totale oppervlakte bos in Nederland (365.000 ha).

De Nederlandse FSC gecertificeerde beseigenaren hebben aangegeven dat zij in 2005 in totaal 371.000 m³ rondhout zonder schors hebben geoogst. Hiervan is volgens de beseigenaren 115.000 m³ met een certificaat verkocht. Dat is 31% van de totale oogst uit Nederlands FSC-bos.

Verhandelde en verwerkte hoeveelheid FSC hout uit het Nederlandse bos

De FSC- en of PEFC-CoC leden van de Algemene Vereniging van Inlands Hout is gevraagd naar de hoeveelheid hout die zij uit het Nederlandse FSC-bos hebben verhandeld (in Nederland of export) of verwerkt en hoeveel hout zij met een certificaat aan Nederlandse rondhoutverwerkers hebben geleverd of zelf hebben verwerkt.

De Nederlandse rondhouthandelaren, die op de enquête hebben gereageerd, hebben in 2005 in totaal 271.000 m³ rondhout z.s uit het Nederlandse FSC-bos verhandeld. Hiervan had 106.000 m³ een FSC certificaat. Dat ligt dus iets lager dan het door de beseigenaren opgegeven volume hout met een certificaat. Dat kan worden verklaard doordat niet alle FSC-CoC gecertificeerde handelaren op de enquête hebben gereageerd. Van het volume dat met een certificaat is verhandeld is 101.000 m³ in Nederland afgezet en is 5.000 m³ geëxporteerd.

De rest van het in beeld gebrachte volume hout uit het FSC-bos (165.000 m³) is door de handelaren zonder certificaat verkocht. Hiervan is 133.000 m³ (84%) geëxporteerd, grotendeels naar de papier- en plaatindustrie in België en Duitsland.

Ongeveer de helft van het verhandelde hout uit het Nederlandse FSC-bos wordt dus geëxporteerd. De andere helft van het FSC hout is door Nederlandse rondhoutzagerijen of papierproducenten verwerkt of als paalhout verkocht.

Het verschil tussen de door de beseigenaren opgegeven oogst en het door handel gepresenteerde volume bedraagt 100.000 m³ rondhout z.s.. Hiervan is niet bekend of dit volume in Nederland is verwerkt of dat het is geëxporteerd. Probos heeft op basis van de resultaten van haar jaarlijkse enquête onder rondhoutverwerkers een schatting gemaakt van het volume dat in Nederland is verwerkt en binnen welke sector. Dit resulteert in 74.000 m³ FSC rondhout z.s. door Nederlandse rondhoutverwerkers verwerkt. In totaal is dus 207.000 m³ FSC rondhout in ons land tot producten verwerkt.

De twee Nederlandse papierproducenten, die rondhout verwerken, hebben in 2005 naar schatting 20.000 m³ rondhout uit het Nederlandse FSC-bos verwerkt, maar dit hout is zonder FSC certificaat ingekocht. Dit volume is niet toegevoegd aan tabel 3.1, maar is opgenomen in paragraaf 4.1 bij de verwerkte hoeveelheid pulp.

Uiteindelijk is 170.000 m³ rhe uit het Nederlandse FSC-bos als FSC-hout zonder certificaat in tabel 3.1 opgenomen.

² EAR for Nature is het samenwerkingsverband tussen de gemeentes Ede, Arnhem en Renkum. Binnen dit verband wordt samengewerkt op het gebied van natuur, bos en recreatiebeheer.

Nederlands FSC hout met certificaat op de Nederlandse markt

De acht Nederlandse FSC-CoC gecertificeerde rondhoutzagerijen hebben in 2005 ca. 92.000 m³ Nederlands rondhout met FSC certificaat verwerkt. Dit volume bestaat voor 90% uit naaldhout. Uiteindelijk is door deze zagerijen 8.300 m³ gezaagd hout (11.205 m³ rhe) daadwerkelijk met certificaat op de Nederlandse markt gebracht.

Dit volume gezaagd naaldhout is toegevoegd aan het Nederlandse houtverbruik in 2005 en dus meegenomen in de cijfers voor gezaagd naaldhout in tabel 3.1.

De Nederlandse leveranciers van ronde en gekloofde houten palen hebben in 2005 95.000 m³ palen op de Nederlandse markt gebracht. Van het totale volume palen is 7.739 m³ met een certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Hiervan was 95% afkomstig uit het Nederlandse FSC-bos. De overige 5% betreft geïmporteerde palen met een PEFC certificaat. Daarnaast is nog 7.950 m³ palen, afkomstig uit het Nederlandse FSC-bos, zonder certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Ook deze volumes zijn toegevoegd aan tabel 3.1.

3.3 Gezaagd naaldhout

De respondenten uit de monitoring hebben opgegeven dat zij in 2005 in totaal 2.156.000 m³ gezaagd naaldhout hebben geïmporteerd. Hiervan had volgens hun opgave meer dan de helft (1.213.000 m³) een duurzame herkomst, zie tabel 3.5. 29% is daadwerkelijk met een certificaat geïmporteerd en de rest (71%) is afkomstig uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat geïmporteerd.

Tabel 3.5

Het aandeel van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het duurzaam geproduceerde gezaagd naaldhout (in m³ gezaagd hout)

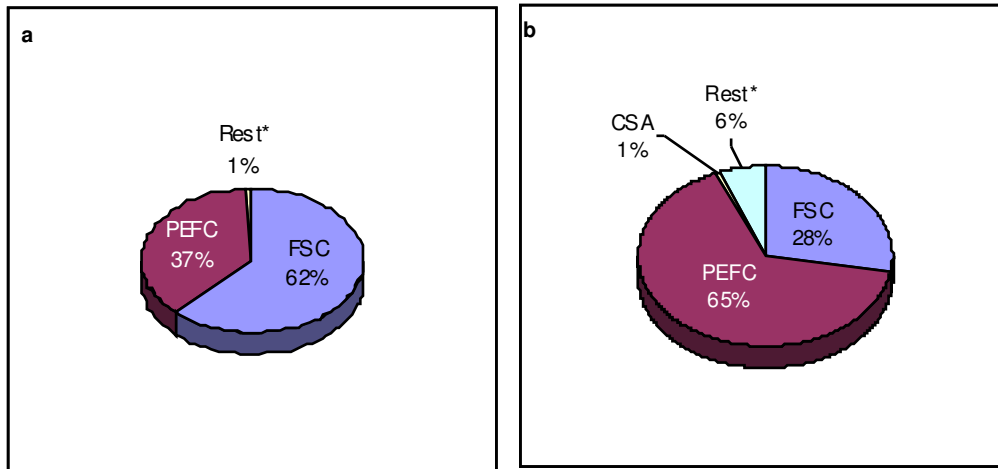
	Gecertificeerd hout	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	217.093	120.581	337.673
PEFC	129.338	669.504	798.842
CSA	0	6.300	6.300
Rest*	2.529	68.000	70.529
Totaal	348.959	864.385	1.213.344

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Het FSC certificaat is met 62% het belangrijkste certificaat binnen het gezaagd naaldhout (figuur 3.3a). Het aandeel van het PEFC-certificaat is met 37% een stuk kleiner. Wanneer wordt gekeken naar de verdeling van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het totale volume duurzaam geproduceerd hout dan valt op dat ongeveer tweederde van het volume wordt ingenomen door hout uit PEFC gecertificeerd bos (figuur 3.3b). Het aandeel van duurzaam geproduceerd hout uit het FSC-bos is 28%.

Figuur 3.3a en 3.3b

De aandelen van de verschillende boscertificaten voor gezaagd naaldhout met een certificaat (a) en voor het totaal duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout (b)

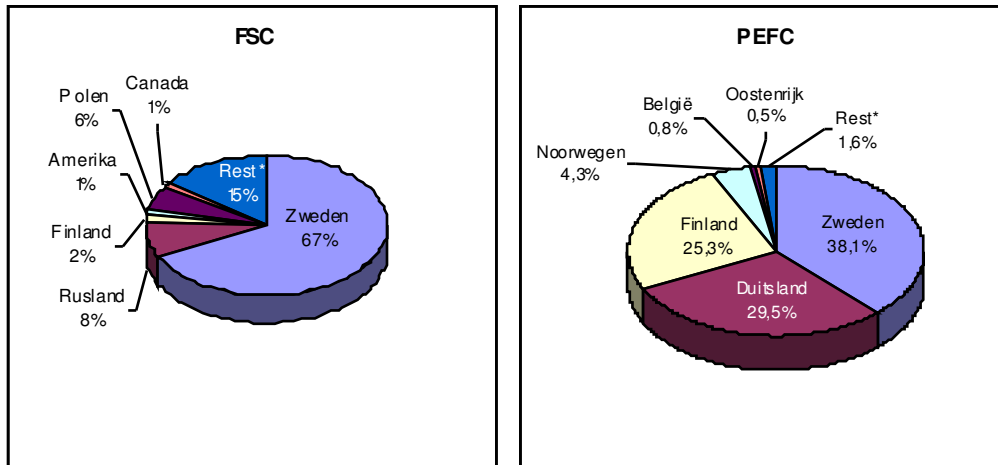

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Tweederde van het geïmporteerde FSC gezaagd naaldhout komt uit Zweden en verder komt FSC gezaagd naaldhout uit Rusland en Polen (figuur 3.4a). Het geïmporteerde PEFC gezaagd naaldhout komt voornamelijk uit Zweden, Duitsland en Finland (figuur 3.4b).

Figuur 3.4a en 3.4b

De belangrijkste landen waar respectievelijk het geïmporteerde duurzaam geproduceerde FSC- en PEFC gezaagd naaldhout vandaan komt

* De rest categorie bestaat uit het volume hout uit landen waarvandaan maar een beperkt volume hout wordt geïmporteerd. Daarnaast zijn in deze categorie de volumes opgenomen waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven en vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens deze niet heeft uitgesplitst per land.

3.4 Gezaagd loofhout (tropisch en gematigd)

In totaal is er in 2005 in Nederland 49.000 m³ gezaagd loofhout met een certificaat op de markt gebracht en 67.000 m³ duurzaam geproduceerd loofhout. Hiervan was driekwart tropisch hardhout en een kwart gematigd loofhout.

Gezaagd tropisch hardhout

Door de bedrijven, die op de enquête hebben gereageerd, is in 2005 431.000 m³ gezaagd tropisch hardhout geïmporteerd. Daarvan had ca. 60.000 m³ een duurzame herkomst. Er is ca. 48.000 m³ (80%) met certificaat op de markt gebracht en ca. 12.000 m³ (20%) komt uit gecertificeerd bos, maar is zonder certificaat geïmporteerd (tabel 3.6).

Tabel 3.6

De certificaten voor gezaagd tropisch hardhout van duurzame herkomst dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ gezaagd hout)

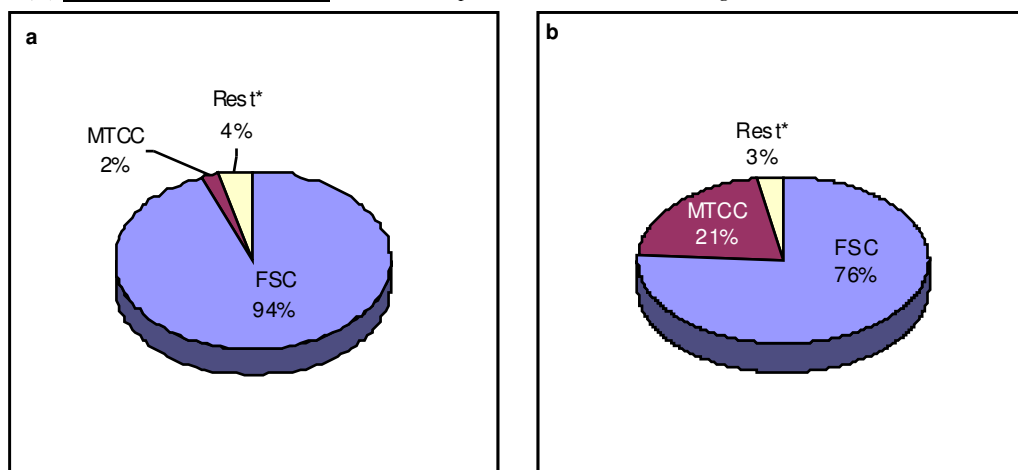
	Gecertificeerd hout	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	46.012	286	46.298
MTCC	750	11.996	12.746
Rest*	1.644	0	1.644
Totaal	48.406	12.282	60.688

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

In figuur 3.5 is te zien welke boscertificeringssystemen het belangrijkste zijn voor het tropisch hardhout. FSC is veruit het belangrijkste boscertificeringssysteem met een aandeel van 76% in het totale volume duurzaam geproduceerd hout. Na FSC volgt MTCC. Het FSC-hout komt voornamelijk uit Brazilië, op enige afstand gevolgd door Zuid Afrika (figuur 3.6).

Figuur 3.5a en b

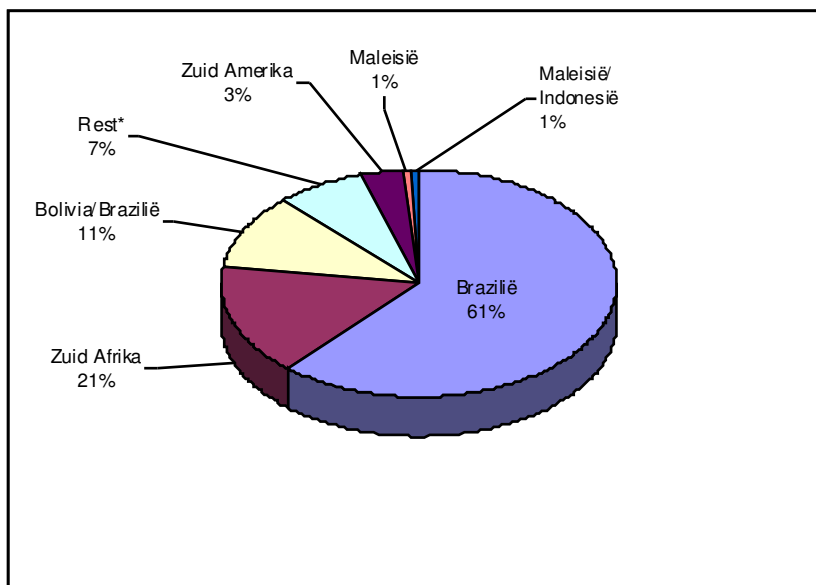
Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen voor gecertificeerd (a) en totaal duurzaam geproduceerd (b) gezaagd tropisch hardhout, dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Figuur 3.6

De landen waar vandaan het geïmporteerde FSC gezaagd tropisch hardhout op de Nederlandse markt komt

* De categorie rest bestaat uit de volumes waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens deze niet heeft uitgesplitst per land

Gezaagd gematigd loofhout

Door de bedrijven is in 2005 88.000 m³ gezaagd gematigd loofhout op de Nederlandse markt gebracht, waarvan ruim 21.000 m³ (24%) een duurzame herkomst had. Hiervan had 3.000 m³ een certificaat en 18.000 m³ is afkomstig uit gecertificeerd bos (tabel 3.7).

Figuur 3.7 a en b laten zien welke boscertificeringssystemen het belangrijkste zijn voor gezaagd gematigd loofhout met certificaat en voor het totale volume duurzaam geproduceerd gematigd loofhout. Het geïmporteerde duurzaam geproduceerde gezaagde gematigd loofhout komt voor wat betreft het FSC- en PEFC-hout voornamelijk uit Duitsland. Het SFI- en CSA-hout en ook het hout in de rest groep komt uit Canada (figuur 3.6).

Tabel 3.7

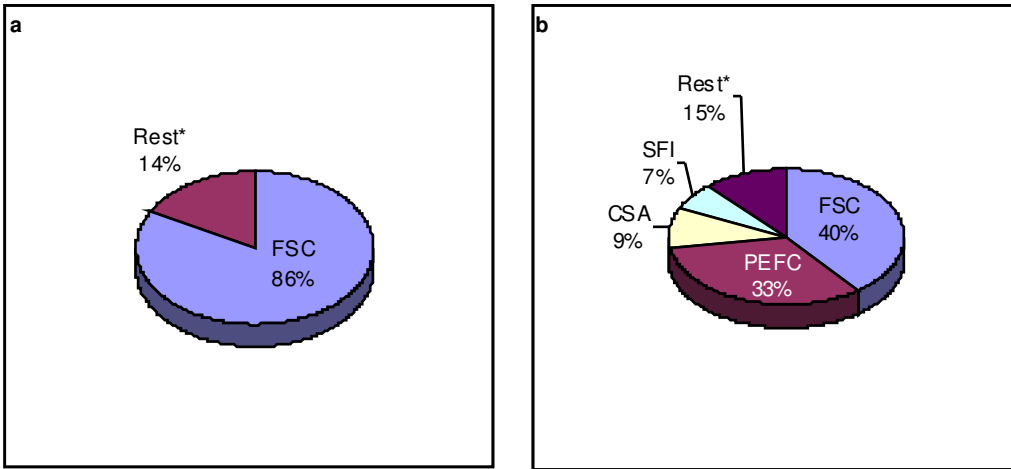
De certificaten voor gezaagd gematigd loofhout van duurzame herkomst dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ gezaagd hout)

	Gecertificeerd hout	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	2.640	5.808	8.448
PEFC	0	7.026	7.026
CSA	0	2.016	2.016
SFI	0	1.415	1.415
Rest*	415	2.030	2.445
Totaal	3.055	18.295	21.350

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Figuur 3.7a en b

Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen voor gecertificeerd (a) en totaal duurzaam geproduceerd (b) gezaagd gematigd loofhout, dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen.

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

3.5 Plaatmaterialen

In 2005 is er door de bedrijven, die op de enquête hebben gereageerd, 612.000 m³ plaatmateriaal geïmporteerd. Hiervan had ca. 327.000 m³ een duurzame herkomst, dat is een aandeel van 55%. 53% van dit plaatmateriaal is met een certificaat op de Nederlandse markt gekomen en 47% is afkomstig uit gecertificeerd bos, maar zonder certificaat geïmporteerd (tabel 3.8). FSC is met 69% het grootste keurmerk dat in 2005 met een certificaat op de markt is gebracht (figuur 3.8a). PEFC is het belangrijkste boscertificeringssysteem binnen duurzaam geproduceerde plaatmaterialen met een aandeel van 60% (figuur 3.8b). Binnen het volume FSC-plaatmateriaal wordt 93% met certificaat op de markt gebracht. Bij PEFC-plaatmateriaal is dit aandeel slechts 11%.

Uit de gegevens is niet af te leiden hoeveel tropisch triplex met certificaat is geïmporteerd.

Tabel 3.8

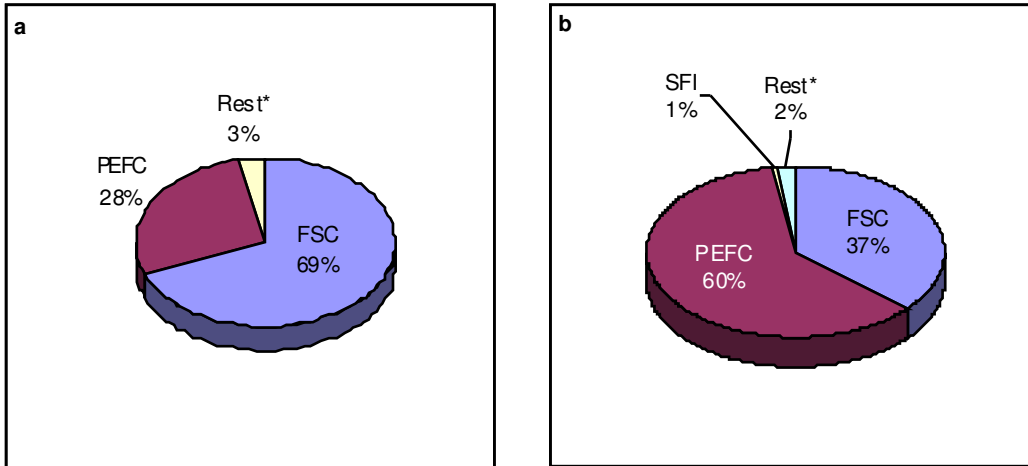
geeft weer welke certificaten het belangrijkste zijn binnen het volume plaatmaterialen van duurzame herkomst dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen (in m³ plaatmateriaal)

	Gecertificeerd hout	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	118.357	916	119.273
PEFC	47.836	150.961	198.797
SFI	0	2.624	2.624
Rest*	5.900	0	5.900
Totaal	172.093	154.501	326.594

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Figuur 3.8

Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het duurzaam geproduceerde plaatmaterialen dat in 2005 op de Nederlandse markt is gekomen

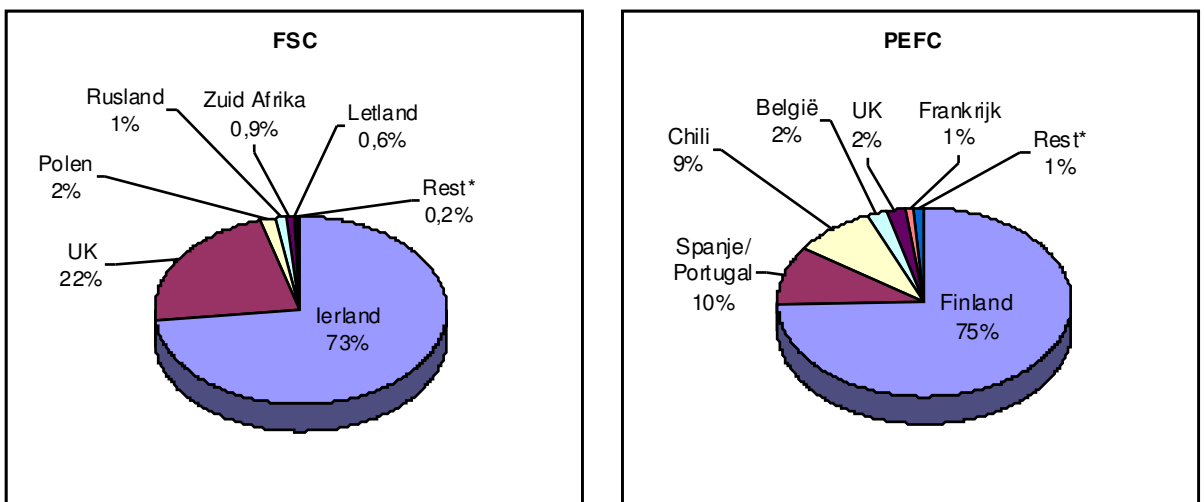

* De rest categorie bestaat uit het volume hout dat is opgegeven als geïmporteerd met Keurhout keur (incl. Gabon) en hout dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door het bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende certificaten (bv. FSC/PEFC of SFI/CSA etc.)

Het geïmporteerde FSC plaatmateriaal is voornamelijk afkomstig uit Ierland (60%) en Groot-Brittannië (30%) (figuur 3.9). Uit Ierland komt voornamelijk OSB van het bedrijf Smartply Europe Ltd. Ongeveer driekwart (73%) van het PEFC-plaatmateriaal is afkomstig uit Finland. Wat verder opvalt is het betrekkelijk grote aandeel PEFC-plaatmateriaal afkomstig uit Chili. Het Chileense plaatmateriaal betreft voornamelijk naaldhout triplex en komt waarschijnlijk van het PEFC-CoC gecertificeerde bedrijf Arauco.

Figuur 3.9a en 3.9b

De belangrijkste landen waar respectievelijk het geïmporteerde duurzaam geproduceerde FSC- en PEFC plaatmateriaal vandaan komt

* De rest categorie bestaat uit het volume hout uit landen waarvandaan maar een beperkt volume hout wordt geïmporteerd. Daarnaast zijn in deze categorie de volumes opgenomen waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven en vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens deze niet heeft uitgesplitst per land.

3.6 Resultaten bedrijfsbezoeken houtbedrijven

In totaal zijn er 10 bedrijfsbezoeken afgelegd, 8 fysiek en 2 telefonisch. Tijdens de bedrijfsbezoeken is gebleken dat er veel verschil zit tussen de bedrijven in de manier en het gemak waarmee het inventarisatieformulier kon worden ingevuld. Dit heeft te maken met een aantal factoren waarbij de wijze van administreren en het al dan niet aanwezig zijn van een geautomatiseerd administratiesysteem de belangrijkste zijn. Daarnaast speelt het interne bedrijfsbeleid met betrekking tot het belang dat wordt gehecht aan de duurzaamheid van het hout een belangrijke rol.

Het CoC gecertificeerd zijn van een bedrijf betekent niet automatisch dat deze bedrijven de gevraagde gegevens gemakkelijker en betrouwbaarder kunnen aanleveren dan niet CoC gecertificeerde bedrijven. Waarschijnlijk komt dit doordat veel bedrijven CoC gecertificeerd zijn om aan de vraag uit de markt te voldoen. Alleen als de klant er om vraagt, wordt hout met een certificaat of uit gecertificeerd bos geleverd en wordt dit geregistreerd.

Wat verder is opgevallen is de soms matige kennis over wat wel en wat niet wordt gezien als gecertificeerd hout. Vaak wordt gekeken of de zagerij waarvan het hout afkomstig is een CoC certificaat heeft. Indien dit het geval is zijn vier van de bezochte bedrijven er van uitgegaan dat het hout, dat ze van deze zagerij hebben gekocht uit gecertificeerd bos komt. Dat is echter allerm minst zeker.

Twee andere bedrijven hebben gekeken naar de oppervlakte bos dat in het exportland volgens een bepaald systeem is gecertificeerd en hebben op basis daarvan bepaald of het hout uit duurzaam bos komt. Deze bedrijven zijn niet in staat iets te laten zien waaruit blijkt dat het hout uit gecertificeerd bos komt.

Deze onduidelijkheden in de verstrekte gegevens komen vooral voor bij PEFC. De hoeveelheid geïmporteerd FSC hout zonder certificaat is bijzonder gering (nog geen 14.000 m³). FSC-hout zonder certificaat komt voornamelijk uit het Nederlandse FSC-bos en is goed traceerbaar. Uit het onderzoek komt 1,142 miljoen m³ zonder certificaat uit PEFC gecertificeerd bos, voornamelijk gezaagd naaldhout. Zoals hierboven aangegeven blijkt uit de gesprekken dat niet altijd aangetoond kan worden dat het hout inderdaad uit PEFC-bos afkomstig is. Er bestaat dus onzekerheid over het aandeel PEFC-hout zonder certificaat. Het is voor Probos echter niet mogelijk in te schatten of de opgegeven hoeveelheden PEFC-hout nu wel of niet uit gecertificeerd bos afkomstig zijn. Het percentage duurzaam geproduceerd hout moet in dit onderzoek meer als indicatie worden gezien.

Voor de toekomstige monitoring van duurzaam geproduceerd hout dienen de importeurs meer duidelijkheid in hun administratie te geven over de herkomst van het hout. Dit is ook het streven van de VVNH. In 2009 dient voor al het door de VVNH leden geïmporteerde hout de herkomst bekend te zijn.

Er is tevens gebleken dat duurzaam geproduceerd hout in de palletindustrie nauwelijks een rol speelt. Dit is niet zo verwonderlijk, omdat er niet of nauwelijks wordt gevraagd naar pallets van duurzaam geproduceerd hout. De (wegwerp)pallet wordt vaak gezien als afvalproduct en het belang van de duurzaamheid van de grondstof wordt niet zo snel ingezien. Dit is jammer, omdat er een groot volume gezaagd naaldhout omgaat in deze branche. Het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in de verpakkingsbranche zal leiden tot een forse toename van het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt.

Er zijn vijf FSC-CoC gecertificeerde bedrijven bezocht. Deze bedrijven geven allemaal, ongeacht hun grootte, aan dat de geringe beschikbaarheid van FSC gecertificeerd tropisch hardhout op de internationale markt de belangrijkste reden is waarom er weinig FSC gecertificeerd tropisch hardhout wordt geïmporteerd. Indien de beschikbaarheid groter zou zijn zou er veel meer worden ingekocht.

4 RESULTATEN PULP EN PAPIER

4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips

De bedrijven aangesloten bij de VNP hebben in 2005 744.000 ton pulp, 37.000 m³ rondhout en 215.000 m³ rhp chips geïmporteerd. Daarnaast is er door deze bedrijven 81.000 m³ rondhout en 4.400 m³ chips uit het Nederlandse bos verwerkt. In totaal komen deze hoeveelheden pulp, rondhout en chips overeen met 863.000 ton verwerkte houtpulp. Van deze hoeveelheid houtpulp heeft de helft (433.000 ton) een duurzame herkomst. De bedrijven geven aan dat 88% hiervan met een certificaat is geïmporteerd. In figuur 4.1 is te zien dat het PEFC certificeringssysteem het belangrijkste systeem is voor de papierindustrie. De restgroep is erg groot, omdat één papierproducent de verwerkte volumes FSC en PEFC pulp per land niet gescheiden heeft opgegeven. De aandelen FSC en PEFC zijn dus in werkelijkheid groter. De meeste duurzaam geproduceerde pulp wordt geïmporteerd vanuit België, Brazilië, Portugal en de VS en Canada (figuur 4.2).

Tabel 4.1

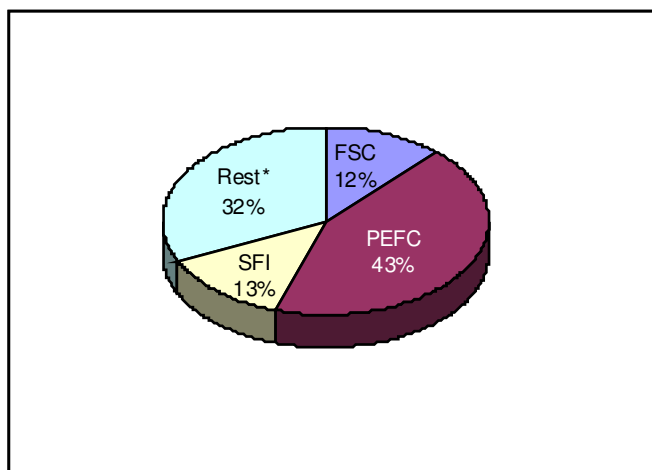
De volumes duurzaam geproduceerde houtpulp die in 2005 op de Nederlandse markt zijn gebracht (in ton)

Systeem	Met certificaat	Uit gecertificeerd bos	Totaal
FSC	37.517	12.495	50.015
PEFC	166.739	22.085	188.824
SFI	55.888	0	55.888
Rest*	120.424	18.105	138.529
Totaal	380.568	52.688	433.256

* De rest categorie bestaat uit het volume pulp dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door één bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen FSC en PEFC.

Figuur 4.1

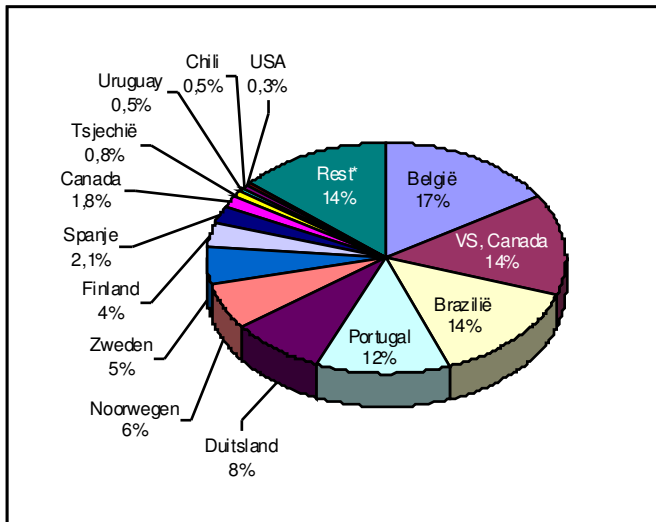
Aandelen van de verschillende boscertificeringssystemen binnen het in 2005 door de Nederlandse papierproducenten verwerkte volume duurzaam geproduceerde grondstof

* De rest categorie bestaat uit het volume pulp dat afkomstig is uit gecertificeerd bos, maar waarvoor door één bedrijf geen onderscheid is gemaakt tussen FSC en PEFC.

Figuur 4.2

De landen waaruit de duurzaam geproduceerde grondstof is geïmporteerd voor de Nederlandse papier productie

* De rest categorie bestaat uit het volume hout uit landen waarvandaan maar een beperkt volume hout wordt geïmporteerd. Daarnaast zijn in deze categorie de volumes opgenomen waarvoor het land van herkomst niet bekend is, omdat een bedrijf het totaal volume heeft opgegeven en vanwege vertrouwelijkheid van de gegevens deze niet heeft uitgesplitst per land. In de rest categorie zitten de volgende landen: Finland, Duitsland, Frankrijk, Zuid Afrika, Spanje, Brazilië, Portugal, Rusland, Oostenrijken Zweden.

4.2 Beschikbare hoeveelheid FSC-papier op de Nederlandse markt

Het beschikbare volume papier met een FSC-certificaat dat in 2005 op de Nederlandse markt is gebracht, is opgebouwd uit een volume dat in Nederland is geproduceerd en een volume dat via import Nederland binnen is gekomen. De Nederlandse papierproducenten hebben in 2005 in totaal ca. 4000 ton grafisch papier met FSC-keurmerk geproduceerd. Hiervan is 3300 ton op de Nederlandse markt gebracht.

Van de ca. 100 papier importerende bedrijven in Nederland zijn 21 antwoorden ontvangen. 15 bedrijven geven op daadwerkelijk te importeren, maar konden geen opgave doen over de mate van duurzaamheid van hun producten.

De vijf Nederlandse FSC-CoC papierbedrijven hebben in 2005 ca. 2.000 ton FSC gecertificeerd grafisch papier geïmporteerd en op de Nederlandse markt gebracht. Dit papier is afkomstig uit Zuid Afrika, Oostenrijk en Spanje. Daarnaast is er nog een klein volume FSC gecertificeerd verpakkingspapier op de Nederlandse markt gekomen, maar dit volume wordt door één bedrijf geïmporteerd en wordt daarom vanwege de herleidbaarheid van de gegevens niet vermeld. De bedrijven gaven aan niet op de hoogte te zijn van de herkomst van de pulp of het papier. Het is voor de bedrijven daarom niet mogelijk aan te geven of er pulp of papier zonder certificaat, maar wel afkomstig uit gecertificeerd bos is geïmporteerd.

Het totale volume grafisch papier, dat in 2005 met een FSC-keurmerk op de Nederlandse markt is gekomen, komt daarmee op ca. 5.300 ton. Dit is een zeer gering volume als wordt gekeken naar het totale volume grafisch papier (excl. krantenpapier) dat in 2005 in Nederland is verbruikt (1.106.000 ton) (bron CBS en VNP). Het aandeel FSC gecertificeerd grafisch papier hierin is slechts 0,5%.

5 PROGNOSE GECERTIFICEERD HOUTGEBRUIK IN 2008

De hoeveelheid hout met certificaat dat de komende jaren op de Nederlandse markt komt zal zeker verder gaan toenemen. Uit de Probos enquête resultaten is helaas niet af te leiden welke omvang deze toename zal hebben, omdat te weinig houtimporterende bedrijven de moeite hebben genomen deze vraag in te vullen op het enquêteformulier. Daarnaast is deze vraag niet gesteld aan de VVNH bedrijven.

Rondhout

De leden van de AVIH verwachten een geringe stijging van de afzet van inlands FSC-hout van 23% naar 24% in 2008. Dat lijkt plausibel aangezien het areaal FSC-bos in ons land in geringe mate toe zal nemen en daarmee zal het aanbod van FSC rondhout stabiel blijven. Een toename van de inzet van FSC-hout zou vooral gezocht moeten worden in bijvoorbeeld de verpakkingindustrie.

Gezaagd hout en plaatmaterialen

Zoals gezegd is uit de vragenlijsten van de importerende houthandelaren niet echt een peil te trekken op de verwachtingen over de omvang van de markt in gecertificeerde houtproducten in 2008. Wel blijkt dat de houtimporterende verpakkingindustrie voor zich zelf geen rol ziet om gecertificeerde producten op de markt te zetten. Ook in 2008 zit het aandeel gecertificeerd product op 1 promille van hun gezaagd houtverbruik.

Uit de gegevens van de door Probos geënquêteerde houtimporterende FSC-CoC bedrijven blijkt dat deze bedrijven slechts een beperkt deel van hun import met certificaat binnenhalen. Deze groep geeft aan dat het aandeel gecertificeerd hout zal toenemen van 6% naar 6,6% in 2008, een geringe stijging dus. Het onderzoek van AIDEnvironment (2006) geeft voor het totale FSC-volume op de Nederlandse markt een jaarlijkse toename van 2% voor 2006 en 2007: van 13% naar resp. 15 en 17%. Een dergelijke stijging in het volume van jaarlijks circa 15% is mogelijk haalbaar, gezien de toename in FSC-bosarealen in Afrika, Zuid-Amerika en Rusland, de te verwachten toename van de houtoogst in Brazilië en het toegenomen aantal Nederlandse bedrijven dat zich heeft aangesloten bij de FSC-convenanten.

Voor PEFC gecertificeerd hout ligt de situatie anders. Er komt al veel duurzaam geproduceerd hout uit het Europese PEFC-bos, maar slechts een gedeelte komt Nederland binnen met een certificaat en daarvan zal het grootste gedeelte niet met certificaat op de markt komen. Er is dus geen toename te verwachten van PEFC-hout met certificaat. Illustratief hiervoor is dat een grote houtimporteur al zijn hout importeert met PEFC-certificaat, maar zelf geen PEFC-CoC heeft. De bedrijfsstrategie is er dan op gericht dat aangetoond kan worden dat het hout afkomstig is uit duurzaam beheerd bos, zonder het certificaat actief in de markt te zetten.

Het Maleisische certificaat MTCC is in 2005 slechts met een geringe hoeveelheid gecertificeerd hout op de Nederlandse markt. Als het certificaat door Nederland erkent wordt voor duurzaam bosbeheer zal het waarschijnlijk toenemen mede door toedoen van het FLEGT actieprogramma en de rol van Nederland daarin m.b.t. Maleisië.

Pulpen papier

Bij de Nederlandse papierfabrikanten zal de inzet van de hoeveelheid pulp met certificaat naar hun verwachting toenemen van 31% naar 38% in 2008. Het aandeel grondstof met certificaat is dus al zeer aanzienlijk en stijgt nog verder. Deze stijging zit voor een groot deel in verdere groei van het aandeel FSC-pulp.

In tegenstelling tot de pulp is het aandeel gecertificeerd papier in 2005 nog zeer bescheiden. Dit bedraagt voor grafisch papier 0,5% van het Nederlandse papierverbruik. Van de 5 FSC-CoC importeurs zijn twee bedrijven pas eind 2005 actief geworden. Gezamenlijk verwachten de importeurs een verdubbeling van de omzet in FSC-papier in 2008.

6 CONCLUSIES

De monitoring naar duurzaam geproduceerd hout levert de volgende conclusies:

- *Gecertificeerd hout*
Het volume gecertificeerde houtproducten, dat in 2005 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 844.000 m³ rhe. Dat is 13,3% van de totale hoeveelheid hout en houtproducten (exclusief papier) die in ons land is verbruikt.
Het aandeel FSC is 9,3% en PEFC 3,9%.
- *Duurzaam geproduceerd hout*
De totale hoeveelheid duurzaam geproduceerd hout, d.w.z. hout afkomstig uit gecertificeerd duurzaam beheerd bos, bedraagt 2,3 miljoen m³ rhe. Dat is 36,4% van het totale houtverbruik. Het betreft houtproducten die met én zonder certificaat op de Nederlandse markt zijn gebracht.
Het aandeel FSC is 12,2%, PEFC 22,0%, de overige boscertificaten MTCC, CSA en SFI 0,6% en voor een restgroep, waarbij geen onderscheid gemaakt kan worden tussen FSC en PEFC, 1,6%.
- *Aandeel FSC en PEFC zonder certificaat*
Voor FSC is het aandeel hout zonder certificaat 2,9% van het totale houtverbruik. Dit hout komt voornamelijk uit het Nederlandse FSC-bos en kan als FSC-hout worden aangemerkt.
Bij PEFC bedraagt het aandeel zonder certificaat 18,1%. Uit het onderzoek blijkt dat importeurs van PEFC-hout niet altijd kunnen aantonen dat dit hout afkomstig is uit PEFC-bos. Dit percentage moet dan ook worden gezien als een indicatie van de hoeveelheid PEFC-hout zonder certificaat op de Nederlandse markt.
- *Duurzaam geproduceerde pulp*
44% van de pulp die door de Nederlandse papierfabrieken wordt ingezet, heeft een certificaat en 6% van de pulp is afkomstig uit gecertificeerd bos, maar heeft geen certificaat.
- *Gecertificeerd papier*
Het volume FSC gecertificeerd grafisch papier, dat in 2005 op de Nederlandse markt is gebracht, bedraagt 5.300 ton. Dat is 0,5% van het totale Nederlandse grafisch papierverbruik. Daarnaast is er een zeer klein volume FSC-verpakkingspapier beschikbaar gekomen.
- *FSC-hout uit het Nederlandse bos*
Van de 370.000 m³ hout geogst in het Nederlandse FSC-bos is 188.500 m³ door binnenlandse houtbedrijven verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 11.200 m³ rhe gezaagd hout en 7.300 m³ paalhout met FSC certificaat op de Nederlandse markt gekomen.
- *Prognose voor 2008*
Uit de antwoorden van de enquêtes is niet af te leiden wat de importeurs verwachten van de groei in de afzet van gecertificeerd hout. Zeker is dat de hoeveelheid FSC hout verder zal toenemen, mede als gevolg van afgesloten convenanten, de toenemende vraag en de groei in het wereldwijde FSC-areaal. Bij de FSC-CoC bedrijven in de Probos enquête werd voor 2008 een groei van 10%

verwacht in het geïmporteerde volume FSC-hout.

Voor PEFC-hout is het zeer de vraag of het aandeel gecertificeerd hout toe gaat nemen. Er komt nu al veel hout uit het Europese PEFC-bos, maar slechts een gedeelte komt met certificaat Nederland binnen en een nog kleiner gedeelte komt met certificaat bij de eindgebruiker. Het aantal PEFC-CoC bedrijven blijft in ons land zeer beperkt, wat er op duidt dat de professionele handel dit keurmerk gebruikt om aan te tonen dat het hout afkomstig is uit duurzaam beheerd bos, zonder het certificaat actief in de markt te zetten.

LITERA TUUR

Haase, M., D. de Vries, 2006, FSC in de markt 2005, De beschikbaarheid van FSC-gecertificeerd hout op de Nederlandse markt in 2005, AIDEnvironment, Amsterdam, 31 p.

BIJLAGEN

Bijlage 1. Conversiefactoren

Product	Eenheid	CF
gezaagd naaldhout	m ³	1,35
gezaagd loofhout	m ³	1,41
platen	m ³	1,52
fineer	m ³	1,45
triplex	m ³	1,65
spaanplaten	m ³	1,3
vezelplaten	m ³	1,45

Bijlage 2. Nederlands houtverbruik in 2005

In tabel 2.1 is het Nederlandse houtverbruik in 2005 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De import en export cijfers zijn afkomstig uit de handelsgegevens van het CBS en het productiecijfer is afkomstig van Probos.

Tabel 2.1

Nederlands houtverbruik in 2005 per houtcategorie en het totaal (in m³ rhe) (bron. CBS en Probos)

	Naaldhout	Tropisch hardhout	Gematigd loofhout	Platen	Producten	Ronde palen	Totaal
Import	3.380.177	824.668	302.872	2.345.666	355.814		7.209.197
Export	513.041	121.931	168.365	455.963	116.776		1.376.076
Productie	237.600	26.790	118.440	15.950	0		398.780
Verbruik	3.104.736	729.527	252.947	1.905.653	239.038	95.277	6.327.178

Bijlage 3. Analyse verschillen FSC uitkomsten van Probos en AIDEnvironment.

In het begin van 2006 is door AIDEnvironment in samenwerking met FSC Nederland een monitoring uitgevoerd naar de beschikbaarheid van FSC-hout op de Nederlandse markt in 2005. De resultaten hiervan zijn gepubliceerd (FSC in de markt 2005, M. Haase en H.J.D. de Vries, 2006).

Het ministerie van VROM heeft Probos gevraagd in overleg met AIDEnvironment na te gaan welke verschillen in het volume FSC-hout er zijn tussen de resultaten van beide onderzoeken en te analyseren welke verklaringen daarvoor gegeven kunnen worden. Nadat bij de start van het Probos onderzoek al een eerdere afstemming met AIDEnvironment had plaatsgevonden, is er in november een vervolgesprek geweest over de uitkomsten. Op drie onderdelen van de uitkomsten is nader ingegaan:

1. de importcijfers van FSC-hout en houtproducten,
2. de hoeveelheid FSC-hout uit het Nederlandse bos en
3. de totale CBS verbruikscijfers van hout en houtproducten.

Conclusie

Ondanks de verschillen op onderdelen in de cijfers van AIDEnvironment en Probos komen de percentages FSC-hout dicht bij elkaar: 12,6% bij AIDEnvironment en 12,2% bij het Probos onderzoek.

Belangrijk daarbij is dat de importcijfers van beide onderzoeken dicht bij elkaar liggen. Dat is de basis voor het vaststellen van de hoeveelheid FSC-hout dat in ons land verbruikt wordt. Probos heeft in opdracht van het ministerie van VROM een onderscheid gemaakt tussen hout met certificaat en hout zonder certificaat uit gecertificeerd bos. Ook in het rapport van AIDEnvironment wordt dit onderscheid gemaakt, maar dat is niet in de presentatie van de eindcijfers opgenomen. Voor hout zonder certificaat heeft Probos voor FSC 2,9% van het totale houtverbruik geregistreerd. Op basis van de verzamelde gegevens en de analyse van de Nederlandse situatie beoordeelt Probos dit getal als betrouwbaar en kan dit hout als FSC-hout worden aangemerkt.

In tabel 1 wordt het overzicht gepresenteerd van de belangrijkste uitkomsten uit beide onderzoeken.

Tabel 1

De uitkomsten voor het volume FSC-hout uit de onderzoeken van Probos en AIDEnvironment. De hoeveelheden staan vermeld in m³ rhe en de percentages zijn berekend van het totale houtverbruik

	Import, (m ³ rhe)		Uit NL bos, (m ³ rhe)		Export, (m ³ rhe)	Hoeveelheid FSC hout, (m ³ rhe)		Totaal houtverbruik, (m ³ rhe)
AIDEnvironment	595.600	8,4%	354.200	4,2%	49.000	900.800	12,6%	7.131.500
Probos:								
Met certificaat	570.250	9,0%	18.550	0,3%		588.800	9,3%	
Zonder certificaat	13.900	0,2%	169.950	2,7%		183.850	2,9%	
Totaal	584.150	9,2%	188.500	3,0%		772.650	12,2%	6.327.200

De importcijfers.

De importcijfers voor FSC-producten van beide onderzoeken liggen dicht bij elkaar. Een deel van het verschil kan worden verklaard uit de toegepaste conversiefactor voor het omrekenen van tropisch gezaagd hout naar rondhoutequivalenten: Probos hanteert 1,41 en AIDEnvironment 2. Het importcijfer van Probos voor tropisch gezaagd hout valt hierdoor ca 17.000 m³ rhe lager uit.

Een andere mogelijke verklaring voor het verschil is de methode van onderzoek. Door AIDEnvironment is een selectie gemaakt van 36 grotere FSC-CoC importeurs op basis van de eerder uitgevoerde studies. Experts hebben vervolgens een bijschatting gemaakt voor het volume FSC-hout dat door de overige FSC-CoC bedrijven is geïmporteerd. De onderzoekers hebben voor 2005 deze bijschatting vastgesteld op 15%. Deze methode is deels gedreven door een beperkter onderzoeksbudget.

In het Probos onderzoek zijn alle houtimporteurs benaderd en is nog eens extra aandacht gegeven aan de FSC-CoC bedrijven die niet in de VVNH groep zaten én niet in het onderzoek van AIDEnvironment waren opgenomen, maar waarvan werd aangenomen dat ze wel houtproducten importeren. Er zijn 56 bedrijven extra

aangeschreven met een respons van 38 bedrijven, waarvan er 17 aangaven daadwerkelijk te importeren. Het betreft overwegend kleine importpartijen FSC-producten. Het is aannemelijk dat de niet-respondenten uit deze groep FSC-CoC bedrijven niet of nauwelijks FSC-hout importeren.

Voor toekomstige monitoring is het aan te raden uit te gaan van de totale populatie importerende bedrijven die in dit onderzoek in kaart is gebracht. Op basis hiervan kan een aangepaste steekproef worden uitgevoerd.

FSC-hout uit het Nederlandse bos.

Er is een duidelijk verschil tussen beide onderzoeken als het gaat om de hoeveelheid FSC-hout afkomstig uit het Nederlandse bos. De uitkomst van AIDEnvironment ligt 166.000 m³ rme hoger dan de cijfers van Probos.

Dit wordt veroorzaakt doordat AIDEnvironment de gehele oogst uit het FSC-bos, zijnde 345.200 m³, als FSC-hout in de resultaten heeft opgenomen, conform de opzet van voorgaande studies. Wel is in de rapportage vermeld dat 31 % van het inlands FSC-rondhout in 2005 met het FSC-keurmerk is doorverkocht.

Probos heeft uitvoeriger in kaart kunnen brengen waar het rondhout uit het Nederlandse FSC-bos naar toe gaat. Naast de bouseigenaren zijn hiervoor ook de rondhouthandelaren/bosexploitanten geënquêteerd en is navraag gedaan bij enkele grote zagerijen en paalhout- en papierfabrikanten. Daarmee werd inzicht verkregen in de hoeveelheid rondhout uit het FSC-bos dat wordt geëxporteerd en de hoeveelheid die door Nederlandse bedrijven wordt verwerkt. Tevens is daarbij vastgesteld hoeveel van de houtproducten met en zonder FSC-certificaat op de Nederlandse markt wordt gebracht. Uiteindelijk komt slechts 18.500 m³ van het Nederlandse FSC-hout als product met certificaat op de markt. Het overgrote deel, namelijk 170.000 m³ rme, wordt in ons land verwerkt en is als FSC-hout zonder certificaat in de resultaten meegenomen.

Het totale houtverbruik in ons land.

Ook hier treden verschillen op. Het betreft hier het verbruik aan hout en houtproducten dat is gebaseerd op de jaarlijkse import- en exportcijfers van het CBS en de Probos-cijfers voor de productie van houtproducten in eigen land. Op basis van dit getal wordt het percentage duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt berekend.

Het verbruikscijfer van AIDEnvironment ligt ruim 800.000 m³ rme hoger dan dat van Probos. De verschillen in het verbruikscijfer zijn voor het grootste deel terug te voeren op de gebruikte conversiefactoren om te komen tot rondhoutequivalenten. AIDEnvironment hanteert hogere conversiefactoren voor tropisch hardhout, tropisch triplex en multiplex, spaanplaat en vezelplaat.

Een volgende verklaring voor het verschil in totaal verbruik is dat de AIDEnvironment studie net als bij de FSC-productie cijfers, de gehele Nederlandse rondhoutproductie meeneemt. Daarmee treedt een overschatting op van dit marktsegment, omdat een deel van het in Nederland geproduceerde hout niet tot zaaghout wordt verwerkt, maar bijvoorbeeld naar de papierindustrie gaat

Tot slot heeft de AIDEnvironment studie een ander tijdspad gekend, waardoor men met de voorlopige CBS-cijfers 2005 heeft gewerkt. Probos heeft de definitieve CBS-cijfers 2005 gebruikt, die lager uitvallen.

Bijlage 4. Gecertificeerde bosareaal per land

Europa						
Oppervlakte bos (in 1000 ha)						
Land	FSC	PEFC	Totaal per land	FSC	PEFC	Totaal
Belgie	6	247	667	1%	37%	38%
Bulgarije	21	0	3.625	1%	0%	1%
Denemarken	1	26	500	0%	5%	5%
Duitsland	587	7.195	11.076	5%	65%	70%
Estland	1.064	0	2.284	47%	0%	47%
Finland	9	22.151	22.500	0%	98%	98%
Frankrijk	15	4.129	15.554	0%	27%	27%
GB	1.689	0	2.845	59%	0%	59%
Griekenland	32	0	3.752	1%	0%	1%
Hongarije	189	0	1.976	10%	0%	10%
Ierland	438	0	669	66%	0%	66%
Italie	16	608	9.979	0%	6%	6%
Kroatië	1.988	0	2.135	93%	0%	93%
Letland	1.688	38	2.941	57%	1%	59%
Lichtenstein	7	0	7	100%	0%	100%
Litouwen	1.057	0	2.099	50%	0%	50%
Luxenburg	0	19	87	0%	22%	22%
Noorwegen	5	9.232	9.387	0%	98%	98%
Oekraïne	790	0	9.575	8%	0%	8%
Oostenrijk	5	3.374	3.862	0%	87%	87%
Polen	6.579	0	9.192	72%	0%	72%
Portugal	74	50	3.783	2%	1%	3%
Rusland	9.553	0	808.790	1%	0%	1%
Slowakije	163	124	1.929	8%	6%	15%
Spanje	120	518	17.915	1%	3%	4%
Tjechie	22	1.957	2.648	1%	74%	75%
Wit Rusland	106	0	7.894	1%	0%	1%
Zweden	10.445	6.707	27.528	38%	24%	62%
Zwitserland	428	316	1.221	35%	26%	61%
Totaal	37.100	56.691	986.420	4%	6%	10%

Afrika				
Land	FSC	Totaal	FSC	Totaal
Kameroen	41.965	21.245.000	0%	0%
Kenia	1.825	3.522.000	0%	0%
Mozambique	24.821	19.262.000	0%	0%
Namibie	219.623	7.661.000	3%	3%
Zuid Afrika	1.665.418	9.203.000	18%	18%
Swazieland	17.018	541.000	3%	3%
Uganda	35.000	3.627.000	1%	1%
Zimbabwe	108.431	17.540.000	1%	1%
Totaal	2.114.101	82.601.000	3%	3%

Oceanië					
Land	FSC	PEFC	Totaal per land	FSC	Totaal
Australië	550.391	569.551	163.678.000	0%	0%
Nieuw Zeeland	673.266	0	8.309.000	8%	8%
Papua Nieuw Ginea	19.215	0	29.437.000	0%	0%
Solomon eilanden	39.402	0	2.172.000	2%	2%
Totaal	1.282.274	569.551	203.596.000	1%	1%

Noord Amerika										
Oppervlakte bos (in 1000 ha)										
Land	FSC	PEFC	SFI	CSA	Totaal per land	FSC	PEFC	SFI	CSA	Totaal
Canada	16.789	72.560	0	69.209	310.134	5%	23%	0%	22%	51%
USA	7.579	0	54.377	0	303.089	3%	0%	18%	0%	20%
Totaal	24.368	72.560	54.377	69.209	613.223	4%	12%	9%	11%	36%

Azië						
Land	FSC	MTCC	Totaal per land	FSC	MTCC	Totaal
China	439.630	0	197.290.000	0%	0%	0%
Indonesië	739.368	0	88.495.000	1%	0%	1%
Japan	268.472	0	24.868.000	1%	0%	1%
Korea	2.741	0	6.187.000	0%	0%	0%
Laos	44.985	0	16.142.000	0%	0%	0%
Maleisië	77.242	4.730.774	20.890.000	0%	23%	23%
Nepal	10.045	0	3.636.000	0%	0%	0%
Sri Lanka	16.251	0	1.933.000	1%	0%	1%
Thailand	921	0	14.520.000	0%	0%	0%
Vietnam	9.904	0	12.931.000	0%	0%	0%
Totaal	1.609.559	4.730.774	386.892.000	0%	1%	2%

Midden- en Zuid Amerika

Land	FSC	PEFC	Totaal per land	FSC	PEFC	Totaal
Argentinië	113.443	0	33.021.000	0%	0%	0%
Belize	104.888	0	1.653.000	6%	0%	6%
Bolivia	1.994.145	0	58.740.000	3%	0%	3%
Brazilië	3.528.490	762.657	477.698.000	1%	0%	1%
Chili	401.237	1.555.479	16.121.000	2%	10%	12%
Colombia	58.749	0	60.728.000	0%	0%	0%
Costa Rica	70.177	0	2.391.000	3%	0%	3%
Ecuador	29.721	0	10.853.000	0%	0%	0%
Guatemala	522.742	0	3.938.000	13%	0%	13%
Guyana	584.404	0	15.104.000	4%	0%	4%
Honduras	53.300	0	4.648.000	1%	0%	1%
Mexico	803.854	0	64.238.000	1%	0%	1%
Nicaragua	21.191	0	5.189.000	0%	0%	0%
Panama	9.892	0	4.294.000	0%	0%	0%
Paraguay	2.700	0	18.475.000	0%	0%	0%
Peru	26.936	0	68.742.000	0%	0%	0%
Uruguay	213.490	0	1.506.000	14%	0%	14%
Venezuela	139.650	0	47.713.000	0%	0%	0%
Totaal	8.679.009	2.318.136	895.052.000	1%	0%	1%

Stichting Probos *Nieuwe Kanaal 9a* Postbus 253 6700 AG Wageningen
tel. +31(0)317-466555 fax +31(0)317-410247 mail@probos.net www.probos.net